

Bijlage 5: Interview Dagcentrum De Sluis

Diepte-Interview: Het verloop van huiswerkbegeleiding in Limburgse Dagcentra die werken met gezinnen in een problematische opvoedingssituatie. Een vergelijkende studie.

Thema 1: Toelichting Dagcentrum

1. Wat zijn de missie, visie en doelstellingen binnen dit dagcentrum? De algemene werking?

Onze missie is eigenlijk vooral om de ouders zoveel mogelijk te betrekken hier bij het dagcentrum, dus we proberen eigenlijk ook aan ouderwerking te doen en ook gericht te zijn op participatie van de kinderen. Toch wel duidelijk te maken dat dit hier niet echt een opvang is, maar dat er wel gewerkt moet worden rond doelstellingen. Dat is nu ook met de verandering wel dat er nu toch meer en meer aandacht aan besteed wordt. Dat we rond de doelstellingen moeten werken en dat ze vooruitgang moeten maken. Het is ook niet de bedoeling is dat ze hier voor lange tijd zitten, maar dat er vooruitgang gemaakt wordt, want anders gaat de begeleiding ook stoppen. Dat is het belangrijkste.

We werken hier met vier pijlers, dat zijn de schoolbegeleiding, de individuele begeleiding met het kind, de contextbegeleiding en de groepsbegeleiding. En dan proberen we ook wel af en toe een activiteit te doen met de kinderen, zodat ze ook wat kunnen ontspannen.

Schoolbegeleiding: het is vooral dat we de ouders erbij betrekken, ook de school, zeker als er problemen zijn dan proberen we de school ook al te betrekken bij het intakegesprek. We maken een studieplanning op in het begin van het jaar, wat de problemen zijn, wat de sterke punten zijn en waar we hier dan ook ondersteuning geven aan de kinderen. Natuurlijk eerst hun huiswerk maken, als ze hun huiswerk af hebben dan proberen we hen toch nog wel wat bezig te houden. Dat ligt dan wel aan wat de ouders beslissen, of ze een kwartier per dag of een halfuur per dag aan hun huiswerk moeten besteden.

- Dus de ouders beslissen dit?

Ja, sowieso de ouders en de school samen.

- En als ze geen huiswerk hebben, moeten ze dan ook naar de huiswerkkamer?

Ja ze moeten minstens een kwartier doorbrengen in de huiswerkkamer, dat wordt hier verwacht. Als ze geen huiswerk hebben, dan proberen we eerst de werken aan die punten die ze op school doorgeven, bv schrijven of lezen, en is er dan even niks, dan mogen ze lezen. Dat mag ook wel, maar we proberen dat niet elke dag te doen. Ok, bij de kleinere, als ze vragen om te lezen dan wel. Maar we proberen ze wel echt te ondersteunen waar dat nodig is.

2. Wat is de doelgroep?

De doelgroep hier is normaal gezien, van 6-18j, maar ik denk dat de oudste hier toch meestal 15j is. De kleinste is nu 7 jaar en de oudste is 13 jaar.

3. Hoe staat het dagcentrum tegenover huiswerkbegeleiding?

We vinden het wel heel belangrijk dat die ondersteuning er is. Dat ze een eigen plekje hebben, daar hebben we hier ook wel voor gezorgd. De kinderen hebben deze huiswerkkamer ook zelf mogen inrichten. Zodat ze hun eigen plekje hebben, het is belangrijk dat het op maat van het kind is en op eigen tempo van het kind. Bv er is een meisje dat in het middelbaar zit, zij zit apart achter een kast, zodat ze haar rust heeft tijdens het studeren. Als de kleintjes moeten lezen, dan proberen we hen ook apart te houden, zodat iedereen in stilte kan werken.

We vragen ook soms extra oefeningen aan de school, die zitten hier in een kافت, die kunnen ze dan gebruiken om te oefenen. We ondervragen vaak, we proberen eigenlijk te ondersteunen daar waar nodig is eigenlijk.

- Vinden jullie het belangrijk dat het huiswerk hier gemaakt wordt of vinden jullie het eerder belangrijk dat de ouders daarmee bezig zijn bv naar afbouw toe?

Ik denk dat het ook wel vaak is bij deze doelgroep dat ze thuis geen eigen plekje hebben en dat het daarom ook moeilijk is. Er zijn ook heel veel ouders met psychische problemen, dat de omstandigheden dus eigenlijk niet zo goed zijn. En dan leggen we eigenlijk de verantwoordelijkheid meer bij het kind, en daar zijn ze nog wat klein voor. Dus we proberen er wel voor te zorgen dat ze hun huiswerk hier maken. Naargelang dat de begeleidingen hier langer duren, dan proberen we natuurlijk wel die verantwoordelijkheid meer bij de ouders te leggen. Er is nu bv een meisje van het eerste middelbaar dat in afbouw is, ze heeft nu examens, en nu heeft ze hier nog mogen studeren. Maar de volgende vakantie moet ze ofwel op school gaan studeren ofwel thuis. Het is wel gemakkelijk om tegen haar mama te zeggen van ja laat ze 's middags maar naar De Sluis komen, dan wordt dat ook begeleid. Dat meisje is al een dik jaar in begeleiding dus dan proberen we toch wel die begeleiding meer naar thuis te brengen.

- En wordt dat tijdens de laatste maanden van de afbouw samen met de ouders hoe ze het huiswerk kunnen aanpakken?

Ja, daar wordt zeker rond gewerkt. Dat zijn zeker doelstellingen, zeker voor iemand van het eerste middelbaar, die doet dan ook Latijn, dus dat is zeker iets waar we serieus rond werken. Op dit moment heeft ze thuis geen eigen kamer, en dan is het ook erg moeilijk ze

studeerde dan in het bed van haar mama, zonder verwarming, dus dat loopt nog wat moeilijk. Daarom dat we het hier nog gedaan hebben. Maar tegen volgend jaar gaan we haar bijvoorbeeld in de paasvakantie doorverwijzen naar de school. Er wordt dus eigenlijk op maat van het kind en van het gezin gekeken wat het best is.

Als ze echt geen huiswerk hebben, bv kinderen van het bijzonder onderwijs, waar weinig van verwacht wordt. We proberen hen dan toch iets te laten doen in die huiswerkkamer, zodat ze iets te doen hebben, al is het maar een beetje lezen. Anders zit daar ook wel een beetje wrijving tussen de andere kinderen hier. Dat ze op die manier gelijkwaardig behandeld worden.

Thema 2: Aanpak Huiswerkbegeleiding

1. Wat is het doel van huiswerkbegeleiding binnen het dagcentrum?

Zie boven

Voor hun ontwikkeling ook verder te stimuleren, dat proberen we toch te benadrukken. Thuis wordt daar vaak weinig rond gedaan. We werken hier ook vaak met buitenlandse kinderen, en met het werken rond taal en lezen, door hier te lezen met die kinderen maken ze toch wel veel stappen vooruit, door dat met ons te oefenen en er mee bezig te zijn, omdat de ouders vaak slechts weinig Nederlands spreken.

2. Hoe verloopt het maken van het huiswerk?

Elke dienst doen we met twee begeleiders, tenzij er minder dan drie kinderen zijn. We proberen constant aanwezig te zijn in de huiswerkkamer, en dat hebben ze ook wel nodig om vragen te stellen.

De meeste kinderen komen binnen, ze leggen hun agenda op tafel, dat weten ze allemaal dat dat hier verwacht wordt. Dan kijken wij in de agenda en starten wij het op. We proberen hen dan zelfstandig te laten werken. Bij de grotere bijvoorbeeld met de examens maken we samen een examenplanning op. Voor de rest doen ze zelfstandig.

- Leggen jullie ook bepaalde dingen uit rond het huiswerk wanneer ze iets niet snappen? Gaan jullie dit dan uitleggen of gaan jullie dit eerder communiceren met de school?

Zolang dat we het weten, proberen we wel mee te zoeken en mee te helpen. We geven wel altijd eerst aan dat ze het nog een keer moeten lezen. We proberen meer dat ze zelf het antwoord kunnen vinden, dan dat wij het steeds gaan uitleggen. We zijn ook geen leerkrachten, maar bij sommige dingen kunnen we wel iets uitleggen, zodat ze daarmee vertrokken zijn. Maar zoals bv bij vertalingen dat ze moeten gaan terugzoeken in hun boek,

dan laten we hen dat zelfstandig zoeken. Als ze het echt niet vinden dan zoeken we samen naar waar we het zouden kunnen vinden.

Als we bijvoorbeeld iets van wiskunde uitleggen dan doen we dat op dezelfde manier als de school het doet. De kinderen hebben dan bv uitwerkingen van oefeningen bij en wij leren het dan verder aan hen op diezelfde manier.

Wanneer we merken dat er een achterstand is of als ze iets echt niet begrijpen dan communiceren we dat wel met de school. Als er echt moeilijkheden zijn dan wordt dat ook wel aangesloten aan een oudercontact.

- Zijn er beloningssystemen gekoppeld aan het huiswerk?

Aan het huiswerk zijn geen beloningssystemen gekoppeld. Aan het einde van de dag hebben we wel een dag evaluatie. Zo zien we wat wel en wat niet goed ging. Dan benoemen we bijvoorbeeld dat de huiswerkbegeleiding al dan niet goed ging. En dan kunnen ze zelf zeggen of ze een zonnetje of een wolkje hebben verdiend.

- Wat houdt dat precies in, die zonnetjes of die wolkjes?

In het algemeen de groepsbeloning is dat ze dan een betaalde activiteit mogen gaan doen een keer per maand, dat wordt in 2014 ingezet. En de individuele beloning wordt door de individuele begeleider bepaald, dus als die bv vijf dagen goed gewerkt heeft aan zijn huiswerk. Er is een algemene doelstelling, dat is de sfeer in de groep. En dan een kleintje bv op vier poten zitten. En als die dat de hele week goed doet, dan krijgt die een klein beloninkje, of mag die tijdens de individuele begeleiding iets doen wat die graag doet. Dan mogen ze zelf iets kiezen, dat ligt eraan een beetje op maat van het kind.

- En is dit effectief?

We zijn er nu eigenlijk nog niet zo lang mee bezig. Dat wordt nu in 2014 opnieuw ingesteld. Momenteel hebben we alleen nog die groepsbegeleiding. Dat is wel zeker iets waar ze aan werken, opdat ze dan een leuke activiteit mogen kiezen, dat motiveert hen toch wel ja.

Maar aan de studie hangt niet echt een beloning vast. Ik vind ook niet dat dat per se hoeft, anders wordt het te veel van voor wat hoort wat. De kinderen vinden het eigenlijk heel normaal, het is een gewoonte. En het is uiteindelijk ook maar een kwartiertje. En de grotere weten dit ook, hun tijd zit ook meestal wel goed gevuld. We hebben daar dus eigenlijk weinig problemen mee.

Wij hebben gekozen om iedereen een kwartier zeker naar de huiswerkkamer te gaan, omdat het anders niet eerlijk is ten opzichte van andere kinderen. Ook als ze geen huiswerk hebben, moeten ze zich in stilte bezig kunnen houden in de huiswerkkamer. Anders horen

we constant van andere kinderen dat het niet eerlijk is, dus. En zeker met deze groep zou het anders niet lukken, er zijn nu al veel conflicten. Dus iedereen minimum een kwartier, en dat geeft ook rust aan die kinderen. Dan zijn ze ook even op zichzelf. Wanneer ze dan zeggen dat ze niks moeten doen en niks willen doen, dan laten we ze ook, als ze dan bv 13 jaar zijn dan is dat op eigen verantwoordelijkheid. Dan laten we ze doen, maar ze zitten wel minimum een kwartier in de huiswerkkamer.

3. Is er een verschil in de aanpak tussen jonge kinderen en oudere kinderen?

Jongere kinderen worden iets meer ondersteund en geholpen ook wel. Als we bv geen vragen van anderen hebben, dan zetten we ons bij de kleintjes en kijken we een beetje mee. Ze worden dan ook een beetje meer positief bekrachtigd.

Terwijl van de grote kinderen meer wordt verwacht dat ze zelfstandig werken, die kunnen hun plan al trekken. Als ze toetsen hebben, steken we er wel de tijd in om te ondervragen. Of bij spreekbeurten helpen we, of als ze iets moeten opzoeken op de computer. Op die momenten gaan we er wel meestal bij zitten. Op andere momenten gaan ze meestal wel zelfstandig te werk. Als we een keer de aandacht geven, dan blijven ze dat vragen en dan zijn ze uiteindelijk maar vijf minuten aan het studeren in plaats van een halfuur.

4. Is er een verschil in de aanpak tussen jongens en meisjes?

Je merkt dat dat positief bekrachtigen misschien iets sterker is bij de meisjes dan bij de jongens, je merkt dat dat de meisjes meer gemotiveerd krijgt. Hoewel dat is eigenlijk niet waar, we hebben hier ook jongens die dat echt nodig hebben. Eigenlijk is het eerder afhankelijk van kind tot kind en maakt het niet uit of het een jongen of een meisje is.

5. Wordt er gebruik gemaakt van spelletjes?

Er kunnen wel zo van die tekeningen zoals verbindingen en kleuren. Tijdens individuele begeleiding kan dat wel gedaan worden. Als we bv merken dat er een achterstand is bij het schrijven of motoriek, dat we daar een spel rond doen, maar dat is dan meer bij de individuele begeleiding.

Tijdens de studie kan een kind ook individuele begeleiding hebben en extra gemotiveerd worden.

6. Waar maken de jongeren huiswerk?

- Vaste huiswerkkamers?

Ja, 1 huiswerkkamer.

- Vaste plaatsen? Op basis van wat vastgesteld?

Ja, omdat er anders weer conflicten zijn rond kleine dingen. We proberen altijd de eerste maand van school ze een vaste plaats te geven. We kijken dan daarna of het lukt of dat er verandering nodig is. Als we hebben gemerkt dat de ene de andere stoort. Bv een meisje zit graag apart, haar zetten we dan apart achter de kast, zodat ze haar eigen ruimte heeft. We proberen daar wel op te letten. Het lukt nu wel. Dat automatisme, de structuur hebben die kinderen wel nodig. Als ze elke keer een nieuwe plaats moeten gaan kiezen, dan loopt dat niet goed.

Wij hebben de plaatsen vastgesteld, we houden rekening met de kinderen. Er is wel wat inspraak van de kinderen ook, maar als we merken dat het niet goed loopt, dan halen we ze definitief uit elkaar.

7. Wordt na afloop van het huiswerk genoteerd hoe het verlopen is?

Nee, op het einde van de dag is er wel die evaluatie (zie boven). Ook werken we wel met heen-en-weer-schriftjes, dat is een communicatiemiddel tussen school ons en ouders. En anders wordt er ook wel eens contact opgenomen het CLB of met de leerkrachten. Oudercontacten proberen we ook mee te volgen.

Thema 3: Methodieken

1. Wordt er gebruik gemaakt van bepaalde methodieken tijdens het begeleiden van huiswerk? Zo ja, welke methodieken?

Sowieso positieve bekrachtiging. Empowerment, het werken vanuit de krachten van de kinderen. Werken op de zelfstandigheid van de jongeren, emancipatorisch werken. De ouders zoveel mogelijk betrekken. Sociale vaardigheden, babbelspel, kwartet...

Maar echt methodieken niet echt rond die huiswerkbegeleiding.

Het kwaliteitsspel, de axelroos, het spelen van rollenspellen om het gevoel van school proberen neer te zetten.

Thema 4: Communicatie

1. Worden de opvoedingsverantwoordelijke(n) betrokken bij het huiswerk?
- Zo ja, op welke manier?

- Hoe vaak wordt er samengezeten met de opvoedingsverantwoordelijke(n)? Komt het thema huiswerk dan ook aan bod?

Een maal per week. En het kind krijgt ook een keer per week individuele begeleiding, 15 minuten, de grotere een halfuur.

Het gaat om een volledige gezinsbegeleiding.

- Mogen de andere kinderen van het gezin ook in het dagcentrum studeren?

Nee.

2. Wordt de school nauw betrokken bij het huiswerk?

- Zo ja, op welke manier?
- Schooloverleg? Hoe vaak? Wie aanwezig? Waarom? Welke thema's komen aan bod?

We proberen de verantwoordelijkheid bij de ouders te leggen, dat zij naar schoolcontacten gaan. Vroeger gingen we eigenlijk altijd wel mee, maar nu proberen we dat zo min mogelijk te doen omdat dat minder van ons verwacht wordt tegenwoordig. Maar wanneer er echt problemen zijn en als de ouders dat vragen, en in het begin van de begeleiding, gaan we dat wel doen. Maar we proberen dat eigenlijk wel een beetje af te bouwen. Die verantwoordelijkheid bij de ouders leggen. Dat wordt ook wel via de leerkracht gecommuniceerd met ons wat er aan de hand is.

- Wat wordt precies gecommuniceerd in het heen-en-weer-schriftje?

Het huiswerk wordt meestal duidelijk in de agenda geschreven. Maar als er echt problemen van gedrag zich voordoen in de klas of op de speelplaats, dan wordt dan daarin ook wel doorgegeven.

- Noteren jullie ook bepaalde dingen in dat schriftje?

Als er echt iets is, als we vragen willen stellen of als we problemen opmerken dan durven we dat ook wel eens in dat schriftje te noteren. Maar dan denk ik eerder dat we persoonlijk contact opnemen. Omdat dat echt persoonlijke dingen zijn van het kind, dan vinden we dat schriftje een beetje te, we moeten toch die privacy respecteren. Dan nemen we gewoon contact op met de leerkracht.

- Zijn er ook schoolcontacten waar jullie aan deelnemen?

Als een kind hier opstart omwille van schoolproblemen, dan worden die betrokken bij de intake, anders niet. Indien er een schooloverleg is, of indien het nodig is, of als iemand van de betrokken partijen dat nodig acht, dan sluiten wij wel aan. Maar het is ook wel zo dat als wij bv naar een school zouden gaan en de ouders zijn er niet bij, dan doen wij dat niet. De ouders moeten daar zijn en moeten weten wat er gezegd wordt, anders doen we dat niet.

We gaan niet achter de rug door. We zijn al ooit op oudercontact geweest, en dan staan we daar en dan komen de ouders niet opdagen, en dan zijn wij ook weg.

Thema 5: Motivatie

1. Hoe worden kinderen gemotiveerd om huiswerk te maken?

Vaste structuur, ze doen het vooral uit zichzelf.

Ik denk dat het vooral die structuur is en die duidelijkheid waardoor ze weten dat het moet. De kleine kinderen trekken zich eigenlijk een beetje op aan de grotere en zijn blij dat ze ook mogen studeren.

Sommigen zijn ook helemaal niet gemotiveerd om te studeren, maar ze weten dat ze het moeten, anders hangen er ook gevolgen aan. Misschien is het ook beter om dan te belonen, maar dat doen we niet. Het is echt heel duidelijk dat dat erbij hoort hier in het dagcentrum. Dat zijn de verwachtingen die er gesteld worden en anders dan wordt dat gecommuniceerd en kan dat zo niet blijven duren. Dat zijn de voorwaarden als je in het dagcentrum komt dan moet je mee doen aan de huiswerkbegeleiding. En die kleine kindjes, daar hebben we eigenlijk weinig moeite mee, die zijn wel gemotiveerd. Zo snel je hen positief bekrachtigd, dan zijn ze meteen gelukkig. Gewoon voor die complimentjes, dat helpt meestal wel. Van whaa goed gedaan!, dat motiveert hen enorm. En eventueel na het huiswerk kunnen ze wel eens kleuren ofzo.

- Ik ben nu een beetje aan het afdwalen, maar mogen de kinderen ook op multimedia zoals tv, playstation, computer?

Playstation wordt hier eigenlijk heel zelden toegelaten, omdat de kinderen tegenwoordig thuis heel veel op de Ipad zitten. Dat proberen we dus zo min mogelijk toe te laten. Alq ze voor school moeten werken op de computer, dan mogen ze dat wel. Dat vind ik op zich ook wel leerrijk. Maar voor de rest laten we niet snel computer toe, ooit eens een kwartiertje op het einde van de dag, maar zo min mogelijk. Dat wordt hier echt niet gestimuleerd.

Thema 6: Leerproblemen en leerstoornissen

1. Hoe gaat het dagcentrum tijdens de huiswerkbegeleiding om met leerproblemen?

- Faalangst

Faalangst zit er bij de meesten wel in, dat is ook rap herkenbaar. Dat is ook wel iets wat veel rondhangt bij de jeugd van nu. Wel, ik heb daar zelf ook ooit een project rond gedaan en ik wou dat hier ook wel eens gaan toepassen.

Bij een van ons gasten kunnen we wel stellen dat die fel faalangst heeft, die wordt ook gepest, en nergens echt thuis is.

Dit zijn zaken die de individuele begeleider met hen opneemt en daar wordt individueel aan gewerkt.

Rond faalangst wordt gewerkt, zo worden bepaalde activiteiten daar rond gedaan, dan meer rond het groepsgebeuren. Ook zo weer dat ze allemaal een compliment moeten geven aan elkaar. Er wordt dan ook aangegeven wat faalangst precies is en het verschil tussen faalangst en positieve angst. Dus zo een beetje de theorie daarrond, maar dan op een kindvriendelijke manier. En hoe we daarmee om kunnen gaan, en hoe we dat gaan oplossen, wat we daartegen kunnen doen. Er is ook zo een boekje rond, waar we veel hebben uit afgedrukt die we gebruiken.

Ik heb op mijn stageplaats vroeger een testje opgesteld over wanneer een angst faalangst is en wanneer niet. Ik had toen vijf kinderen uit een school eruit gehaald, en dat heb ik dan nog een maand of twee mee verder kunnen werken. Toen zag ik toch wel resultaat, er waren zo bepaalde opdrachten in dat groepje. Dat voelde ook wel goed aan voor hun denk ik. Omdat iedereen dan met dat probleem zat, ik merkte wel dat die daar door openbloeden. Dat was echt wel leuk, en het resultaat was er ook. Ik heb dan nog samengezeten met een kinderpsychologe die dat stuk nog verder gebruikt. Daar zijn zeker goede dingen uitgekomen.

- Slachtoffers van pestgedrag

Er zijn ook nog twee kinderen uit een gezin die wel een beetje gepest worden omwille van hygiëne. Dit zijn zaken die de individuele begeleider met hen opneemt en daar wordt individueel aan gewerkt.

Er wordt wel eens een spel rond georganiseerd of bv de week van het pesten.

We hebben ook kidsmeetings, zo noemen we dat hier, dat zijn dan bepaalde thema's waarvan we willen dat de kinderen even bij stil staan. Dan moeten ze daar over nadenken en bv een flap maken of iets rond knutselen. Bij die dingen werken ze ook heel goed mee, en doen ze dat graag. Die kidsmeetings, om de 4 weken, gaan rond diverse thema's zoals bv agressie, pesten, faalangst.... Het gaat hier niet alleen om vrije tijd, maar ook om sociale thema's die aan bod moeten komen. Dat is ook zeker een meerwaarde voor de kinderen. Zodat ze er zelf bij stilstaan. En we merken dat ze dat ook doen, ze doen daar ook wel iets mee. Dat is mooi om te zien.

2. Hoe gaat het dagcentrum tijdens de huiswerkbegeleiding om met leerstoornissen?

- Dyslexie

Daar kan weinig aan gedaan worden, eerder bijles. Als we dat echt opmerken dan geven we dat door.

- Dyscalculie
- ADHD
- Autisme

Ik denk dat we sowieso een paar hebben met ADHD en over een hebben we het gedacht dat die autisme heeft, maar dat weten we nog niet zeker. Dat is ook wel iets wat we op team bespreken, waar een individuele begeleider ook mee opkomt, waar we dan als team bij stilstaan en op zoek gaan naar wat de beste aanpak is.

Rond ADHD proberen we dan zo min mogelijk die prikkels te geven. Op die momenten dat die vraagt om apart te zitten, dan wordt dat ok wel toegelaten. Maar echt specifiek naar huiswerkbegeleiding toe hebben we niet echt een algemene werking rond leerstoornissen.

Sowieso is er wel die vaste structuur, die duidelijkheid. Die is extra nodig voor kinderen met ADHD en autisme, maar dat is er eigenlijk voor alle kinderen in het dagcentrum. Die structuur is hier heel belangrijk. Om half 5 stipt beginnen ze aan het huiswerk en we wijken daar niet vanaf. Anders dan is dat de volgende keer 5 minuten later en daarna nog later. Dus dat is echt iets waar we ons heel hard aan moeten vasthouden.

Vaste structuur: vieruurtje, 16.30 uur studeren, 17.30 uur avondeten, 19.00 uur naar huis.

Het komt op team wel naar boven, waar we samen naar oplossingen zoeken en spelletjes rond zijn, maar echt voor huiswerkbegeleiding is dat er eigenlijk niet.